Ч. 88 Пятниця 22 цьвітня (4 мая) 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адмінїстрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адмінїстрациї „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Старостах на провінциї:

на цїлий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цїлий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Бесїда посла Ол. Барвіньского

виголошена в Палатї послів при буджетї шкільнім на 279 засїданю дня 23 цьвітня с. р.

Виховане і наука підростаючої молодежи належить до важнїйших справ самосьвідомого народу. Нїяке питане не дотикає народностий так чутливо, як питане науки, бо в заведенях наукових можуть засїви будущини народу або дозрівати або знищити ся в корінї.

Длятого се річ зовсїм зрозуміла, що заступники всїх партий в Палатї і всїх народностий нашої держави беруть таку живу участь в дебатї над буджетом Мінїстерства просьвіти. Коли-ж далеко поступивші в культурі народи надають таке важне значінє шкільництву, то тим більше зрозуміло, що заступники народу, менше розвитого культурно, більше проявляють інтересу при розправі над шкільництвом, ставлять більші претенсиї до Мінїстерства просвіти, щоби свій нарід духово піднести, в глубокім пересьвідченю, що нарід полїтично значить лиш тілько, кілько набув знаня і кілька має просьвіти.

Отже коли я тепер яко заступник руского народу з порученя руского клюбу піднесу деякі жаданя на поли адмінїстрациї шкільної, то се має свою основу в обставинї, що Русини в порівнаню з другими народами нашої держави для свого национального і культурного розвою мають ще богато потреб та що ми на поли шкільництва бачимо найважнїйше средство до видатного розвитку нашого опущеного люду. Отже коли тут і там дають ся почути вискази, з котрих немов пробиває ся легковажучий або легкодушний тон про значінє заведень шкільних для народу у взглядї полїтичнім, то можна се звести або на поверховне і односторонне пониманє национально-полїтичних питань тих людий, котрі таке висказували, або на те, що они культурний розвій народу не беруть на серіо.

По сих вступних замітках переходжу до властивої річи.

Незвичайно поучаюче і основне справозданє буджетове подає нам цифровий доказ на се, що ми в Австриї в остатнїй четвертинї столїтя на поли шкільництва маємо зазначити взагалї значні поступи. Сама обставина, що цифра загальних потреб на цїли віроісповідань і просьвіти в часї від 1868 до 1894 піднесла ся з 4·1 на 18·6 мілїонів зр., отже зросла о 14·5 мілїонів, і тим чином виказує найбільший абсолютний зріст в буджетї нашої держави, — есть добрим доказом на змаганя управи шкільної, тим більше, коли зважити, що шкільництво, вимагаюче найбільших жертв фінансових, тяжить майже виключно на автономічнім буджетї країв і громад.

Коли-ж приглянутись близше специяльно шкільним обставинам в Галичинї, то й тут, мимо деяких ще важних недостач і неправильностий, дасть ся замітити на всякий спосіб значний поступ шкільництва. Особливо остатними роками сотворено жертволюбивостию галицкого Сойму і зарядженями адмінїстрациї шкільної такі услівя, що они можуть в найблизшій будучинї принести зовсїм потїшаючі результати на поли шкільництва.

Переведена законом краєвим з 15 червня 1892 р. поправа пенсий учителїв народних і спроваджене тим законом зорґанїзоване шкіл народних, помножене посад інспекторів окружних і семинарий учительских, введене кляс паралельних в деяких семинариях, зорґанїзоване руских шкіл вправ — все те значно полекшило многим ревним учителям шкіл народних і видїлових піднестись на висший ступінь пенсиї і заохочує їх до видатної дїяльности на поли шкільництва.

Заведені в сїм шкільнім роцї пляни наукові і инструкциї для шкіл сїльских і маломіских, як також для пяти- і шестикласових шкіл міских піднесли з одного боку рівень науки в школах міских і розширили задачу школи народної, а з другої сторони відповіли від довшого часу намірюваній і загально бажаній реформі школи народної в практичнім напрямі і в той спосіб подали змогу молодежи шкільній по містах приготовити ся до її будучого занятя торговельного і промислового, а молодежи сїльскій до господарства.

З тої причини треба лише подякувати управі шкільній за устроєне доповняючих курсів в Кракові і у Львові, в котрих взяло участь по 40 учителїв, щоби вим образувати ся дальше в фаховім напрямі.

Мушу також піднести сей відрадний факт, що фреквенция в галицких школах була правильнїйша і що піднесла ся в послїдних двох роках майже о 50.000.

Однако не можна поминути мовчки сеї сумної обставини, що з 940.000 дїтий обовязаних ходити до школи в Галичинї близько 380.000, отже більше як третина не побирає нїякої науки, евентуально не може побирати, понайбільше задля недостачі відповідних шкільних будинків і сил учительских.

Недостачи шкільних будинків зарадить призволений галицким Соймом фонд на безпро-

---

18)

ГУСАКОВСКИЙ.

ПОВІСТЬ

ВІНКЕНТИЯ КОСЯКЕВИЧА.

Переклад з польского.

(Дальше).

Отже то був біль голови....

Ну, то не диво, що була така неуважна, не диво, що мало танцювала.... Все вияснене. Радше треба дивуватись сему панованю над собою, що того не дала пізнати по собі, бо то всїм попсувало би забаву....

Розмова веде ся дальше — свобідно, щиро, по приятельски, як звичайно.... Панна Казя згадує навіть при нагоді про приязнь, котру літа знакомости виробили поміж ними. Отже Гусаковский не дурив себе, що она его любить. Має докази, певні докази з її власних уст.

Виходить з візити в найлучшім на сьвітї настрою. Все навкруги здає ся ему милим і веселим, доми і улиці, вікна і примурки.

Отже то не була мрія! І та мука непевности, в якій день пережив, походила лише з его власної вини. Однак не жалує того, коли по нїй слїдувало таке розкішне розчароване.

Почав уже троха думати про женитьбу.... Справа то ще далека.... Хто знає, як там буде, що і коли? Але так любо повандрувати в ту країну видуманого щастя, в котрім буде царствувати панї Гусаковска!

VII.

Розшпицкий не спішив ся з виїздом, хоч уже формальности по спадщинї всї були полагоджені. Відкладав его з дня на день, а тимчасом шукав товариства Гусаковского і намавляв его до спільного відвиджуваня Бальских.

Від того вечера, коли був очарований видом панни Казимири à la vierge, розмавляв про неї дуже богато з Гусаковским.

— Слухай-но — остерігав его Гусаковский зі сьміхом — лише ти не закохай ся в нїй припадком.

Розшпицкий відповідав напів жартом:

— Варто втратити для неї голову.

Прийшло кілька ясних і погідних днїв і тому запроектовано щоденні проходи о однїй годинї.

Розшпицкий подавав своє рамя панї Кази, Гусаковский мамі Бальскій, і так пара за парою переходили аж до Лазенок, звідки по спочинку вертали трамваєм звичайно до дому.

Гусаковский бачив, як приятель відкладає з дня на день виїзд на полїтехніку і починав сумнївати ся о згодї его слів з дїлами.

— Слухай-но — сказав навіть одного разу товаришеви — менї здає ся, що ти вже не вернеш до Цїріху.

Розшпицкий усьміхнув ся, здогадуючись, що се притик до его прихильности до панни Казимири.

— Нї, нї, — відповів відтак з повагою — за два днї певно виїзджаю....

— Побачимо — відповів на се Гусаковский.

Се зволїкане будило в Гусаковскім якийсь легкий, невиразний неспокій. Тому аж лекше стало ему, коли Розшпицкий заявив ему вкінци, що завтра від'їзджає, і означив поїзд і годину. Гусаковский відвів его совістно на зелїзницю, обняв, поцїлував на прощанє і, коли вже сидїв у ваґонї, пригадав ему кілька разів:

— А пиши, памятай, пиши!

На другий день панна Казя і мама Бальска спитали Гусаковского:

— Щож? від'їхав пан Розшпицкий.

— Від'їхав, від'їхав.

Панна Казя зробила фільотерну міну.

— Знаєте, пане Гусаковский, я вже починала о тім сумнївати ся.

— І я також — відповів він.

З від'їздом Розшпицкого легка журба, якої зазнавав Гусаковский, минула, і почали ся для него днї,новні милих надій і спокійного ожиданя будучини.

Панна Казя була для него як найприхильнїйша, як найсердечнїйша. Чув се добре, але, невдоволяючись тим, слїдив уважно ситуацию і на підставі ріжних подробиць дійшов до пересьвідченя, що Казя очевидно ему сприяє.

Яка она перед ним щира! Все каже, що

центові позички для біднійших громад; противно недостача сил учительских дасть ся в найблизших двох роках шкільних ще більше відчути, бо наслідки помноженя семинарий учительских і отвореня кляс паралельних при декотрих з них будуть могли проявити ся не скорше як по трех роках.

В наслідок тої великої недостачі учителів була галицка краєва Рада шкільна змушена застановити на якийсь час засновуванє шкіл народних в громадах, котрі не мають ще шкіл, однако мимо того не могло близько 50.000 дітий, для котрих суть зорґанізовані і дотовані школи, побирати науку задля недостачі учителів.

В многих школах народних єсть така сильна фреквенция, що краєва Рада шкільна була змушена дозволити на науку подільну не лише в низших але й висших клясах, а в наслідок того вислід науки був дуже обмежений і тим дасть ся пояснити ся сумна поява, що доросла молодіж, котра ходила до школи, спадає назад до анальфабетизму. *(Дуже справедливо!)* До того причиняє ся ще обставина, що на науку доповняючу ходить ледве половина шкільної молодежи. Особливо на селї ходять на науку доповняючу дуже неправильно, а звідси і вислїди науки дуже малі.

В містах удало ся заходам галицкого Видїлу краєвого при співдїланю краєвої комісиї промислової заложити за послідних пятнацять літ 31 промислових шкіл доповняючих, до котрих ходить 4.517 учеників, а кромі того єсть у Львові девять промислових шкіл доповняючих, котрі ще не мають орґанізациї на основі нормального статута краєвого для доповняючих шкіл промислових.

Коли зважимо, що промисл взагалі а особливо у нас в Галичині наближуєсь до скорого упадку, то треба узнати велике значінє промислових шкіл доповняючих, котрі мають дати молодцеви бодай можність розширити і утвердити своє знанє зі взгляду фахового.

Але досьвід учить нас, що доповняючі школи фахові, бодай при теперішнім своїм устрою, лише в малій мірі відповідають своїй цїли. Перманентна комісия промислова, до котрої я мав честь належати, переслухала минувшого року близько 400 знатоків зі всїх країв нашої держави, котрі висказали свої погляди також на доповняючі школи промислові. Ті вискази були майже однозгідні в тім напрямі, що успіхи науки в доповняючих школах промислових не є такі, як би властиво можна жадати, бо ученики висилають ся до школи в часї, коли они вже досить змучені, а іменно по-найбільше в годинах вечірних. Отже висказано бажанє, щоби наука відбувала ся в порі, коли ученик має вповні духові й фізичні сили, то значить в годинах передполуденних. Жадано також, щоби доповняюча наука промислова була заведена обовязково, коли для піднесеня промислу має ся осягнути справдїшні успіхи. Много знатоків висказало і се, що було би користнійше на місце доповняючих шкіл промислових заложити школи фахові або по всїх більших містах для кождого ремісла взірцеві варстати державні. Підношено, що скорше чи пізнїйше будуть мусїли призначатись більші ніж тепер суми на такі цїли науки, а на всякий спосіб не тілько Сойми, але й Рада державна мусить причиняти ся, щоби спосібність продукцийна промислових верств населеня по змозї піднести, і охоронити єї перед упадком.

Полишаючи сї вискази промислового знавства оцїненю Міністерства просьвіти, витаю порушену в справозданю буджетовім гадку на часї, щоби там, де средства корпораций автономічних не вистарчають, виступила держава з помочию.

(Дальше буде).

Перегляд полїтичний.

На засїданю Палати послів дня 2 с. м. Міністер П л е н е р говорив про податки: Пояснив цїль предложених в комісиї змін і заявив, що вже цїлий проєкт предложив комісиям, щоби порозуміли ся зі своїми сторонництвами. Потім відповідав на закиди. Доказав, що в Чехах опуст з податку ґрунтового за рік винїс звиш мілїон, отже звиш 10 прц. В Галичині також дано богато опустів і позволено на проволоку. Ревізия катастру ґрунтового приготована. — П. К о з л о в с к и й зазначив, що Австрия має найвисший податок ґрунтовий і домовий. Думає, що переданє частини посередних податків краям, іменно частини податку спіритусового, далеко важнїйше, ніж проєктована в змінах мінїмальна сума 3 мілїонів зр., що має бути розділена на всї краї коронні. Бесїдник рад, що Міністер каже розслїджувати всї надужитя урядників, про котрі мова в Палаті. Відтак жадав управильненя платень урядничих і жадав знесеня нагород за виловлюванє провин цлових і податкових. — При титулї „безпосередні податки“ жадав п. П а н а к, щоби громади діставали відшкодованє за стяганє податків і щоби посьвідченє відбору, виставлене громадским поборцем, зовсім вистарчало вже для платячого податки.

Wiener Zeitung оголосила трактат межи Австро-Угорщиною а Англїєю в справі охорони прав авторских.

Архикнязь Альбрехт поїде сего місяця перший раз до Босни на інспекцию войскову.

Реституция прав династичних Миляна і Наталїї зробила в Сербії дуже добре вражінє; лише радикали говорять о нарушеню конституциї, бо королївский указ не вийшов на підставі ухвали скупштини.

Новинки.

Львів дня 3 мая.

— З іменовань в армії. Капітаном II. кляси іменований надпоручник Григорий Грозик при 20 полку піхоти. — Полковими лїкарями I. кляси іменовані: др. Осип Ковшевич при 55 полку піхоти і др. Ізідор Шухевич при 86 п. п. а придїлений до босаньско герцеговиньского 2-ого п. п. — Полковими лїкарями II. кляси іменовані: др. Іван Колесса при 34 полку піхоти і др. Іларий Ортиньский при 5 полку уланів.

— Конкурси. На посаду головного учителя при мужескій семинариї учительскій в Самборі розписує кр. Рада шкільна конкурс з речинцем до 25 мая с. р. Річна платня з додатком виносить 1.250 зр., а крім того прислугує іменованому право до побираня додатків пятилїтних по 200 зр. Компетенти мають виказати ся кваліфікацією учительскою для шкіл середних: ґімназий, шкіл реальних, а бодай до шкіл видїлових, а то до у-ченя предметів ґрупи языково-історичної, а передовсїм до языка руского. Вимагає ся також відповідна практика в званю учительскім. Єсли би сю посаду одержав учитель з иншої семинариї учительскої або який учитель школи вправ, то оголошує ся конкурс рівночасно на сю опорож-

---

думає, розповідає єму кожду свою журбу, що єї стрітить, і кожду приємність, якої зазнасть. Про кожде поводженє, яке має та прекрасна дївчина, де лиш ступить, розкаже єму, повторить перед ним кожде двозначне словечко, кождий комплемент, який почула — ба! навіть заяви любови.

В хвилях сумнїву пригадував собі досьвід з панною Фльорою.... Але тоді він очевидно обманював себе, покладав свої надїї на хмарах ....бо в ті часи був ще перозважний і недосьвідний, а його нинї про себе не може сказати.

І пригадує собі сотний і титячний раз ті вискази про него панни Казї, ті докази єї симпатиї і довіря....

В той спосіб запевнивши ся, що має твердий ґрунт під ногами, позваляє собі вже без застороги снувати мрії і обдумувати пляни....

....Інтереси Бальского йдуть зле, настали часи, дуже недобрі для дерева, Бальский думає покинути сю продаж, глядає навіть купця на свій склад.... Про се знає Гусаковский, котрий з чемности все провадить місячні рахунки.

....А мама Бальска думає про село.... Нїчого би їй до щастя не хибувало, коли би видала доньку і осїла сама на селї; на сьвіжім воздусї, серед зелени, де би мала подостатком доброго, нефалшованого молока....

Пляни Гусаковского все беруть в рахунок.... Мама Бальска буде могла перенести ся на село, де буде собі господарити з мамою Гусаковского, що так само тужить за селом, — а журбу про осьвіту Зосї він бере на свою голову.... то єсть: *они,* Гусаковский і панї Гусаковска....

Будуть, розуміє ся, жити в Варшаві, бо ту має Гусаковский посаду, — возьмуть Зосю до себе і дадуть їй і опіку материньску і добру поміч в науцї.

Гусаковский не хотїв би розстати ся з Зосею. Він був одинаком, а се свого рода сирітство. Зося заступила єму рідню, котрої брак відчував через цїлий вік молодий; була для него сестричкою, доброю, милою, розкішною, послушною сестричкою, котрої нїяк не можна було не кохати. Зося виростала на дївчину, з котрою не мали богато клопоту. Була тиха, лагідна і дуже совістно сповняла свої малі обовязки, які приготовляюча школа на неї вложила. Легко можна було на неї вплинути, особливо добрим словом, не трудно було пересьвідчити; просьби радо сповняла, хоч би з малою кривдою для своєї приємности — словом, була про неї однакова слава, що она „добра дитина“. Лагідний характер, що в нїй проявляв ся, не відбирав їй нїчого з тої живости дитячої, що малі істоти спонукує до непосидючости і безнастанної зміни. Була весела, все охоча до забави, за грою в великім товаристві дітий пропадала і не вміла ходити, лише бігати.

Треба було з нею обходити ся лагідно. Під впливом острих слів, нагани, грозьби кари на случай якоїсь невинної похибки — псувала ся ще більше. Показувала каприси, котрих трудно було у неї доглядїти і часами була така вперта, що трудно було єї перемогти. І мама і сестра нарікали деколи, що: — Зося недобра.

Лише Гусаковский не мав причини до скарг. Они жили з собою в предивних відносинах. Гусаковский дивив ся зовсїм поважно на єї дрібні справи; єму справляли правдиву приємність єї дрібні радости і не маловажив собі єї клопотів маленьких. Притім давав їй ради і старав ся пересьвідчити єї, а не уживав до того своєї поваги. Нераз обоє радили зовсїм поважно і подавали на переміну проєкти, то він, то она.

Се скріпляло з лїтами їх приязнь щораз більше. Вкінци Зося так привикла слухати „пана Гусаковского“, що нераз мама Бальска, коли мала що сказати Зоси, говорила собі: — Треба, щоби се сказав їй Гусаковский.

Се довірє, яке Зося мала до него, вязало Гусаковского і він нераз терпів через то. Зося обходила ся троха деспотично зі своїм приятелем і накидала ся єму, нездогадуючись, що Гусаковский волїв би за той час поговорити на приклад.... з панною Казею. Однак Гусаковский без нарікана за приязнь Зосї відплачував ся такою жертвою.

Коли почала ходити до школи, була вже зовсїм незле приготовлена. Особливо мала отвертий, вправлений уже троха ум до завдань численних, котрі рішала з памяти. Була то заслуга Гусаковского, котрий, ведений по части інстинктом педаґоґічним, а по части потребою щось робити за той час, коли мусїв сидїти зі своєю приятелькою, — бавив ся з нею так, що укладав їй ріжні завданя, котрі Зося рішала з такою приємностию, з якою всї діти відгадують загадки.

В школї ті вправи принесли їй перші в житю лаври — була найлучшою ученицею в аритметицї. Се додало їй охоти пізнати числа, і тепер перерабляла з Гусаковским завданя при кождій єго візитї, бо знала се, що вчить ся, і вчила ся з приємностию.

Нераз не могла зрозуміти викладу учительки. Деколи, зажурена тим дуже, ждала на

нену посаду. — Окр. Рада шкільна в Перемишлянах розписує конкурс на кільканацять посад учительских. Поданя треба вносити до кінця мая. — Дирекция почт розписує конкурс на кільканацять посад контрольорів, касиерів і асистентів почтових з речинцем до 15 мая.

— Доповняючий вибір одного члена Ради пов. в Стрию з міста Стрия відбуде ся 22 мая.

— Хмаролом з громами і блискавицями навістив дня 23 цьвітня с. р. села Скоморохи старі і Підшумлянці коло Рогатина. Дощ а властиво потоки води лили ся з хмари майже чотири годиня безнастанно. Місцями спадала якась збита маса зі снігу і граду і засипала землю на стопу високо. В однїй мінутї зібрала ся вода на горах і приплила з страшним гуком і шумом до села. Всї господарскі хати, положені низько, унесла вода разом з людьми і худобою. Одна жінка хотїла спасти житє своїй 6-лїтній дочці і держала дитину коло себе, як довго могла, але коли її руки омлїли випустила дочку з рук і она утонула; нещастна мати задержала ся на дереві, звідки её півмертву здоймили. Осьмимісячну дитину пірвала вода з хати разом з колискою, в котрій сидїла і кітка, котра інстинктово спасала себе і дитину, бо як лише начала колиска перевертати ся на один бік, то кітка перескакувала на другий бік і таким способом удержувала рівновагу. Аж в другім селї зловили колиску з котом і дитиною. Кіт був живий, дитину-ж залила туча. Також школу навістила вода і учителька мусїла повисаджувати дїти на під. Між тим вибігла одна дївчинка незамітно зі школи і вода её унесла. Взагалї погибло при тій катастрофі звиш 100 штук овець, 20 штук рогатої худоби і 5 коней. Доси викинула вода 4 трупи, однако здає ся, що погибло більше людий. Поля цїлком понищені; вода знесла землю разом з засївом.

— У власній обороні. В присїлку Кути коло Озїрни жандарм Вільк пробив багнетом знаного злодія Селиского. Жандарм був в службі і прийшов увязнити Селиского за крадїж в Покропивні; Селиский кинув ся бити жандарма, а той зробив, як єму припис каже, і ужив оружя.

— Безнастанні вісти про огні приходять з ріжних сторін Галичини. В Рясні польскій під Львовом згоріли 24 загороди і 70 будинків. — В Краснім коло Буска згоріло кількадесять будинків. — В Батятичах жовківского пов. дві загороди. — З причини таких щоденних майже огнів Видїл краєвий видав відозву до громадских зверхностий, щоби добре дбали о поліцию огневу.

візиту пана Гусаковского, бо була певна, що він поможе їй у тій журбі. І справді помагав він, вмів їй витолкувати ясно, о що їде, в потребі повторив терпеливо другий і третій раз, поки довів до того, що Зося могла сама повторити.

Тому, що мала до него довірє, то питала ся его о то, на що була цїкава, а що Гусаковский старав ся все совістно сповнити, то відповідав та поясняв їй все поважно та по змозї цїкаво. Задля того Зося бачила в своїм приятелю немов жерело всемудрости людской.

Триюмфи Зосї у приготовляючій школї раздували і Гусаковского.

— Що то можна зробити, — думав він собі — коли хто хоче і вміє!

Згори вже назначував себе на учителя Зосї на цїлий час её науки на пенсиї або в гімназиї, (він був за гімназиєю), бо був певний, що як сам до того возьме ся, то Зося буде цїлу полицю шафки засипувати нагородами. Коли бавив ся укладанем плянів на будуче, то все в них памятав і на Зосю, все в думцї бачив маленьку комнату, мале ліжечко, столик до працї і шафку з книжками підручними і повістками — в чім містила ся половина, коли не більше, его подарунків.

Хоч пляни укладав радо, то розум здержував его і приказував ждати. Зі значної тепер пенсиї бухгальтера Гусаковский відкладав половину на загосподарованє. Однак тих гроший було ще мало. Треба ждати, аж зростуть.... впрочім не довго прийде ся ждати, бо ростуть зовсїм гарно....

(Дальше буде).

— Скупий міліонер. Міліонера з Нового Йорку, банкира Русселя Сажа засудив суд на 25.000 долярів відшкодованя Вілїямови Лейдляву. Причина такого засуду дуже цїкава. Тому рік до бюра банкира прийшов знаний волоцюга Нокроп і остро зажадав гроший; инакше, каже, кину той мішок з динамітом. А в руках мав він справдї якийсь мішок. Міліонер не хотїв дати гроший, а побачивши, що волоцюга не жартує, притягнув урядника свого Лейдлява, поставив его перед себе і так ним заслонив ся. Волоцюга кинув мішок, динаміт вибух, Лейдлява покалїчило дуже тяжко, а банкира лише троха. Довго лїчив ся бідний урядник, а скупий міліонер навіть не подумав нагородити его за те, що тїлом его заслонив свою скупарску особу. Отже тепер аж суд спонукав его до сеї — великодушности...

— Незвичайну школу отворили тепер в Новім Йорку. Там учать, як найгарнїйше укладати лице. Учениць в тій школї має бути далеко більше, як в инших школах. Молоді панни вчать ся в тій академії передовсїм гарного виразу лиця і елегантских рухів. Велику ролю грає ту також музика. Професори думають, що музика Шопена надає лицю вираз мелянхолїйний, длятого музики сеї мусять слухати бльондинки. Брунетки слухають Ваґнера, а шатинки Верді.

— Жертви гри. Росийский князь Миколай Караєв застрілив ся на кладовищи в Туринї, бо в Монте-Карльо за кілька днів програв 800.000 лїрів. — Богата Англійка міс Уетсон програла в Монте-Карльо два міліони, а потім отруїла ся в своїй вілли.

— Загадочна справа. Ми доносили вже, що учитель Дашиньский з Болшовець, котрий десь був пропав, мав віднайти ся. Тимчасом та справа загадочна і замотана. Фактом есть, що Дашиньский пропав десь без слїду, а вістка, що віднайшов ся, е неправдива. Нещасна жінка Дашиньского була у Львові з просьбою у властий, щоби заняли ся сею справою. До парафіяльного р. кат. уряду в Збаражи прийшло з Мерану повідомлене, що там в однім готели дня 24 цьвітня с. р. застрілив ся учитель Леонард Дашиньский родом зі Збаража, 32-лїтний. Але-ж учитель з Болшовець називав ся Петро і пропав без вісти ще дня 18 марця с. р.

Господарство промисл і торговля

Цукор тростиновий. В Азиї головно над рікою Ганґесом на островах сундайских і філипиньских, а відтак в Хілї і Японї та в теплих сторонах Америки, як в Мехіку, на островах антильских і в Бразилії росте трава, звана цукровою тростиною, нагадуюча нам своїм видом трохи наш очерет, трохи знов кукурудзу і просо. Стебло сеї трави буває високе до двох сяжнів, а грубе на цаль або два. Стебло має 40 до 80 колїнець, від котрих іде листе, до 5 стіп довге а до 2 цалів широке; в серединї стебла есть сочистий стрижінь, котрий має в собі богато цукру. Нинї не росте цукрова тростина вже нігде дико, лиш садять её у великих плянтациях, в котрих она дає й до 30 лїт обильне жниво, позаяк по відрізаню молодого стебла повзуче в земли коріне пускає нові пагони. Цьвіт тростини цукрової есть уложений у волоть подібну, як у очерету, лиш стїжковату. Тростина цукрова любить ґрунт вогкий і богатий в порохнячку.

Нїяка ростина не має в собі так богато цукру і не віддає его в так чистім станї, як тростина цукрова. Заким ще тростина розцвите ся, відрізують ся сочисті, річні пагони при самій земли і везуть ся зараз сьвіжі до млинів цукрових, де з них витискають сок. Прилад до витисканя соку складає ся головно з трох валків, двох в споді побіч себе, а третого на горі; один з долїшних валків, а иноді й всї три суть карбовані. Горішний валок і один бічний карбований ловлять стебла тростини, подібно як валки в молотїльних збіже і тягнуть его до середини по вигнутій бляєї межи обома спідними валками, а відтак сунуть їх дальше межи другий валок спідний і горішний, котрі стоять близше себе, ловлять тростину і витискають з неї сок, а той спливає в корито під валками.

Так одержаний сок очищує ся і вивар**ю**є ся на цукор. Сирий сок пускає ся до пятьох кітлів вмурованих один побіч другого так, що наливає ся ним насамперед перший котел, положений найдальше від огню. На 15.000 лїтрів соку наливає ся 5 до 9 лїтрів розпущеного, гашеного вапна. На соку творить ся тогди піна, а коли она розступить ся, то видко під нею чистий безбарвний сок. Коли сок закипить, то піну здоймає ся варехами, а чистий сок спускає ся до другого кітла, до відпарованя і знов здоймає ся піну з него. В трестім і четвертім кітлї, котрі бувають чим раз менші, сок гусне, а в пятім кітлї доходить вже до кристалїзациї. Чи сок вже досить густий, пробує ся его „на нитку“: бере ся каплю соку між два пальці і розтирає ся їх поволи; коли ту каплю соку дасть ся витягнути в нитку на 3 центиметри довгу, то знак, що сок достаточно густий. Тепер спускає ся сок до деревляних посудин, котрі мають в дні дірки, позатикані цукровою тростиною. Скоро до 24 годин сок скристалїзував ся і прибрав вид мокрого піску, мішає ся его, розтикає ся дірки в днї і спускає ся оставший ся ще сок. Цукор, що остає ся в тих посудинах, називає ся „сирим цукром“ або москвадою, а сок що з него стік, називаєсь мелясою. Так одержаний цукор, коли висхне, накують в англійских і францускиx кольонїях в бочки або скринї, вкривають ще зверха мокрою глиною і під назвою касонади висилають до европейских рафінерій до дальшого очищеня. Як відбуває ся рафінованє і виріб білого цукру купецкого, розкажемо в низу при цукрі з бураків.

Цукор буряковий. Бурак, есть то ростина добре всїм звістна і не треба её тут описувати; скажемо хиба лиш то, що бурак росте дико в полудневій Европі, на побережу Середземного моря і має корінь тонкий і твердий. Через саджене его в огородах виродило ся з дикого бурака богато родів, котрі вже мають корінь дуже грубий, сочистий, а иноді дуже обильний в цукор. Найважнїйшими з тих родів суть: бурак білий, жовтий, червоний („цвикловий“ або „свекловий“) і бурак цукровий. Бурак цукровий має знов про себе богато відмін, а котра з них лїпша, годї безусловно сказати, бо обильність цукру в бурацї зависить також дуже богато від его управи; в Німеччинї садять переважно т. зв. кведлїнбурский бурак, в Росиї знов хвалять собі бурак французский. Загально можна сказати, що бурак, званий „імперияль“ має в собі найбільше цукру.

(Дальше буде).

Львів 24 цьвітня: пшениця 6·50 до 7·50 жито 5·52 до 5·90; ячмінь броварний 5·90 до 6·25; ячмінь пашний 4·75 до 5·30; овес 5.75 до 6·40; ріпак 11·— до 12·—; горох 6·— до 12·—; вика 7·75 до 8·50; насїнє льнянне —·— до —·—; сїмя —·— до —·—; біб —·— до —·—; бобик 5·— до 5·80; гречка 7·— до 7·50; конюшина червона 70·— до 85·—; біла 95·— до 105·—; шведска 65·— до 80·—; кмен —·— до —·—; аниж —·— до —·—; кукурудза стара 5·75 до 6·—; нова 4·90 до 5·—; хміль —·— до —·—; спіритус —·— до —·—

ТЕЛЕҐРАМИ.

Париж 3 мая. Видавця фінансової часописи Сарта засуджено за образу інституциї Credit Foncier на 2.000 франків кари, 300.000 франків відшкодованя і оголошеня того засуду в 386 часописях.

Мадрит 3 мая. В Барцельонї засудив суд военний 6 анархістів на смерть, а 4 на досмертну вязницю.

Надіслане.

За редакцию відповідає Адам Креховецкий.

ІНСЕРАТИ.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.